

ЗМІСТ

ВСТУП	5
РОЗДІЛ 1. СУТНІСНА ХАРАКТЕРИСТИКА ПОТЕНЦІАЛУ ПІДПРИЄМСТВА	7
1.1. Потенціал підприємства як економічна категорія	7
1.2. Управління потенціалом промислового підприємства	13
РОЗДІЛ 2. СТРУКТУРА І ГРАФОАНАЛІТИЧНА МОДЕЛЬ ПОТЕНЦІАЛУ ПІДПРИЄМСТВА	19
2.1 Структура економічного потенціалу підприємства	19
2.2. Графоаналітична модель потенціалу підприємства	26
РОЗДІЛ 3. ФОРМУВАННЯ ПОТЕНЦІАЛУ ПІДПРИЄМСТВА: ПОНЯТТЯ І ЗАГАЛЬНА МОДЕЛЬ	30
3.1. Потенціал підприємства як економічна система	30
3.2 Підходи щодо формування потенціалу підприємства	34
3.3. Основні фактори формування та розвитку потенціалу підприємства	36
РОЗДІЛ 4 ОСОБЛИВОСТІ ФОРМУВАННЯ ВИРОБНИЧОГО ПОТЕНЦІАЛУ ПІДПРИЄМСТВА	40
РОЗДІЛ 5 КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНІСТЬ ПОТЕНЦІАЛУ ПІДПРИЄМСТВА	50
5.1 Сутність та рівні конкурентоспроможності потенціалу підприємства	50
5.2. Методи оцінки конкурентоспроможності потенціалу підприємства	52
5.3 Прикладні моделі оцінки конкурентоспроможності потенціалу підприємства	58
РОЗДІЛ 6 ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ ОЦІНЮВАННЯ ПОТЕНЦІАЛУ ПІДПРИЄМСТВА	66
6.1 Основні цілі оцінки потенціалу підприємства	66
6.2 Поняття вартості та її модифікації.	70
6.3. Класифікаційна характеристика інформації, яка бере участь в оцінці потенціалу підприємства	76
РОЗДІЛ 7 МЕТОДИЧНІ ПІДХОДИ ДО ОЦІНЮВАННЯ ПОТЕНЦІАЛУ ПІДПРИЄМСТВА	82
7.1. Методи виміру потенціалу підприємства.	82
7.2. Витратна концепція оцінки потенціалу підприємства	87
7.3. Порівняльний підхід до оцінки потенціалу підприємства	93
7.4. Результатна оцінка потенціалу підприємства	96
РОЗДІЛ 8 ОЦІНЮВАННЯ ВАРТОСТІ ЗЕМЕЛЬНОЇ ДІЛЯНКИ, БУДІВЕЛЬ І СПОРУД.	116
8.1. Особливості нерухомого майна як об'єкта оцінки	116

8.2. Порядок організації грошової оцінки землі по Україні	117
8.3. Методи оцінки вартості земельної ділянки.	120
8.4. Оцінка вартості будівель і споруд.	124
РОЗДІЛ 9. ОЦІНЮВАННЯ РИНКОВОЇ ВАРТОСТІ МАШИН І ОБЛАД-	
НАННЯ	134
9.1. Необхідність і особливості оцінки техніко-технологічного потенціалу підприємства	134
9.2. Класифікація об'єктів оцінки	136
9.3. Методичні підходи до оцінки машин і обладнання	138
РОЗДІЛ 10. НЕМАТЕРІАЛЬНІ АКТИВИ ПІДПРИЄМСТВА І МЕТОДИ	
ЇХ ОЦІНЮВАННЯ	147
10.1. Сутність і класифікація нематеріальних активів підприємства	147
10.2. Особливості оцінки вартості нематеріальних активів	150
10.3. Оцінка ринкової вартості нематеріальних активів	152
РОЗДІЛ 11. ТРУДОВИЙ ПОТЕНЦІАЛ ПІДПРИЄМСТВА ТА ЙОГО	
ОЦІНЮВАННЯ	165
11.1. Сутність та аналітична характеристика кадрового потенціалу підприємства	165
11.2. Особливості вартісної оцінки кадрового потенціалу	169
11.3. Ефективність використання кадрового потенціалу.	172
РОЗДІЛ 12. ОЦІНЮВАННЯ ВАРТОСТІ БІЗНЕСУ.	175
12.1. Особливості оцінки вартості бізнесу	175
12.2. Загальноприйняті методи аналізу бізнесу.	178
РОЗДІЛ 13. ПРИКЛАДНІ АСПЕКТИ ОЦІНЮВАННЯ ПОТЕНЦІАЛУ	
ПІДПРИЄМСТВА	182
13.1. Оцінка виробничого потенціалу підприємства.	182
13.2. Оцінка фінансового потенціалу підприємства	187
РОЗДІЛ 14. РОЗВИТОК ПІДПРИЄМСТВА: ЗМІСТ, СУЧАСНІ КОН-	
ЦЕПЦІ ТА ПЕРЕДУМОВИ	195
14.1. Сучасні концепції розвитку підприємства	195
14.2. Механізм розвитку потенціалу підприємства.	205
РОЗДІЛ 15. МЕТОДИЧНІ ПІДХОДИ ДО ВИЗНАЧЕННЯ РЕЗЕРВІВ	
РОЗВИТКУ ПІДПРИЄМСТВА ТА ЙОГО ПОТЕНЦІАЛУ	214
15.1. Визначення резервів розвитку потенціалу підприємства	214
15.2. Аналіз витрат виробництва з метою управління внутрішніми резервами	224
ЗАКЛЮЧЕННЯ.	234
ВИКОРИСТАНА ЛІТЕРАТУРА	236
ГЛОСАРІЙ	240

ВСТУП

Розвиток економічної системи України за часів її незалежності здобув ознак, що в певній мірі відповідають ринковому механізму господарювання. Одним з важливих важелів ринкового механізму господарювання є економічний потенціал притаманний без виключення всім економічним системам.

Досвід провідних світових економічних систем підкреслює значущість дослідження системоутворюючих засад формування і використання потенціалу в усіх його формах та проявах.

Сучасний економічний розвиток свідчить про необхідність використання нових теоретичних підходів, прикладного інструментарію, які уможливають ефективне подолання складними соціально-економічними системами господарювання різних рівнів невизначеності динамічного ринкового середовища та дають змогу своєчасно адаптуватися до нього.

Для ефективного функціонування і забезпечення конкурентоспроможності підприємств та інших суб'єктів господарювання необхідно якісно розвивати матеріально-технічні, структурно-функціональні, соціально-трудова та інші елементи потенціалу. Це зумовлює виключну увагу керівників підприємницьких структур до ефективного управління технологічними й організаційними змінами, а особливо до алгоритмів визначення та використання їхніх потенційних соціально-економічних можливостей.

Навчальна дисципліна «Потенціал підприємства: формування та використання» є нормативною професійно-орієнтованою дисципліною для студентів, які навчаються за бакалаврськими програмами професійного напрямку «Економіка підприємства», і спрямована на вивчення теоретико-методологічних основ, практичних інструментів оцінки діяльності підприємства та форм найбільш ефективного використання його можливостей.

Метою створення підручника — дати студентам знання загальнотеоретичних, методологічних і організаційних основ формування та оцінки потенціалу підприємства, навчити ними користатися в умовах невизначеності ринкової економіки і пов'язаних з цим ризиків.

Завдання — озброїти студентів певними практичними навичками для самостійного прийняття управлінських рішень на всіх етапах дослідження життєвого циклу підприємства, що забезпечить підвищення ефективності його роботи.

Предметом підручника є теорія, методологія й методики оцінки елементів та потенціалу підприємства в цілому, визначення факторів, що впливають на розмір та ефективність використання потенціалу.

Актуальність проблематики, мета і завдання підручника визначили його логіко-структурну побудову.

1. Поглиблено теоретичні засади визначення сутності «потенціалу підприємства», розроблено видову класифікацію потенціалів, визначено їхню роль в управлінні та державному регулюванні економічних процесів.

2. Узагальнено методологічні підходи і методи оцінки конкурентоспроможності потенціалу сучасних підприємств, визначено прикладні моделі вимірювання, оцінки та забезпечення стратегічних конкурентних переваг.

3. Сформульовано загальні принципи, методи і нормативно-методичні положення оцінки потенціалу підприємства як динамічної поліструктурної виробничо-господарської та соціальної системи.

4. Викладено основні положення розрахунків ринкової вартості земельних ділянок, будівель, споруд та інших складових нерухомості.

5. Висвітлено особливості методичного інструментарію оцінки вартості машин та обладнання, рівня їх фізичного, функціонального, технологічного та економічного старіння.

6. Узагальнено зарубіжний досвід та вітчизняні підходи до оцінки нематеріальних активів як провідної складової потенціалу сучасних підприємств.

7. Викладено методологічний підхід до ринкової оцінки потенціалу управлінського і техніко-технологічного персоналу та його впливу на вартість підприємницьких структур.

8. Описано алгоритми та оціночні процедури визначення вартості бізнесу та втілених у ньому потенційних можливостей.

Зміст підручника розкривається у наступних основних розділах:

- загальні питання формування потенціалу підприємства;
- методики оцінки розміру потенціалу в цілому та його окремих частин;
- проблеми оцінки потенціалу для різних цілей та в умовах невизначеності;
- вплив складових потенціалу підприємства на ефективність його використання.

Дисципліна «Потенціал підприємства: формування та використання» тісно пов'язана з такими дисциплінами, як «Економіка підприємства», «Проектний аналіз», «Інвестування» та ін.

Підручник підготовлено згідно з типовою навчальною програмою дисципліни «Потенціал підприємства: формування та використання», яку включено в нормативну частину навчальних планів підготовки бакалаврів з економіки та підприємництва.